

Jong volwassenen?

Een inventarisatie van de aard en omvang van de problematiek van Jongvolwassenen zonder adequate huisvesting in Oosterschelderegio

*R.F.F. Bin MSc.
Leger des Heils W&G Zuidwest Nederland*

November 2017

INHOUD

1. Inleiding.....	3
2. Methode.....	4
2.1. Doel en vraagstelling	
2.2. Onderzoeksmodel	
2.3. Netwerkinventarisatie en selectie	
2.4. Vragenlijsten en analyse	
3. Om wie gaat het?.....	6
3.1. Algemeen	
3.2. Omvang	
3.3. Samenhang met andere levensgebieden	
3.4. Dromen	
4. Mismatches en verbetervoorstellen.....	12
4.1. Algemeen	
4.2. Mismatches beschikbaarheid voorzieningen	
4.3. Mismatches toegang voorzieningen	
4.4. Mismatches kwaliteit voorzieningen	
4.5. Mismatches onderlinge samenhang voorzieningen	

Bijlagen

Bijlage 1. Bronnen

Bijlage 2. Onderzoeksmodel

Bijlage 3. Netwerkinventarisatie

Bijlage 4: Vragenlijst Professionals

Bijlage 5: Vragenlijst Jongvolwassenen

1. Inleiding

Het is een paradox. Juist van jongvolwassenen (opgegroeid) in kwetsbare posities, verwachten we veel op het gebied van zelfstandigheid, financiële vaardigheden en motivatie. Ze staan er aan het begin van hun volwassen leven vaak alleen voor en ook nog vaak op achterstand omdat ze niet beschikken over een startkwalificatie en al schulden hebben opgebouwd. Soms komt het toch goed, maar vaak ook niet. Uit deze inventarisatie blijkt dat ook in de Oosterschelderegio jongvolwassenen tussen wal en schip terecht komen. Deze inventarisatie richt zich op jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting en meerdere andere levensgebieden. Het gebrek aan goede huisvesting is de aanleiding voor deze inventarisatie, als het meest 'zichtbare' probleem, maar meestal is het onderdeel van veel bredere problematiek.

De problematiek rondom jongvolwassenen is niet uniek voor de Oosterschelderegio of voor Zeeland. Het probleem doet zich landelijk voor en nog het sterkst in de grote steden. Het aantal dakloze jongeren is in Nederland de afgelopen jaren toegenomen¹. Eind 2016 waren er in Nederland 12.400 geregistreerde dakloze jongeren en jongvolwassenen tot 30 jaar². Dat is een verdubbeling ten opzicht van 2011, toen er nog 6400 dakloze jongeren waren. Er is daarnaast ook veel aandacht voor deze problematiek en er zijn diverse initiatieven om voor de jongvolwassenen ondersteuning op maat te leveren en, beter nog, dakloosheid te voorkomen.

Het Leger des Heils W&G ZWN heeft deze inventarisatie uitgevoerd in het kader van de innovatiemiddelen die de Oosterschelderegio beschikbaar heeft gesteld voor de aanpak van specifieke knelpunten. Bij zowel gemeenten als zorgpartijen bestaat al enige tijd het beeld dat jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting, niet altijd de goede hulp krijgen. Het ontbreekt echter aan concrete gegevens en kennis over omvang en aard van de problematiek in de Oosterschelderegio. Daar probeert deze inventarisatie nu een bijdrage aan te leveren, zodat er gewerkt kan worden aan oplossingen die daadwerkelijk bijdragen aan het verminderen van de problematiek in de Oosterschelderegio. We laten in deze inventarisatie ook jongvolwassenen uit de doelgroep van deze inventarisatie zélf aan het woord.

De inventarisatie is erop gericht een indicatie te geven van de aard en omvang van de problematiek en de belangrijkste mismatches op te sporen tussen vraag en aanbod. Deze inventarisatie is dus geen (wetenschappelijk) onderzoek gericht op het zo volledig mogelijk in beeld brengen van de problematiek en onderliggende oorzaken. Wel worden er in dit rapport een aantal (landelijke) onderzoeken gebruikt, die het beeld van de problematiek van jongvolwassenen helpen verklaren. We verwachten met deze combinatie van gegevens de belangrijkste mismatches tussen vraag en aanbod in de Oosterschelderegio opgespoord te hebben. Daarmee is het goed bruikbaar als uitgangspunt voor het ontwikkelen van initiatieven om de uitval van jongvolwassenen in de Oosterschelderegio te verminderen.

---

¹ <https://www.nationalezorggids.nl/ggz/nieuws/35282-aantal-dakloze-jongeren-neemt-toe.html>

² Factsheet Zwerfjongeren Nederland, Movisie –SZN, januari 2017

2. Methode

2.1. Doel en vraagstelling

De bedoeling van deze inventarisatie is dat het kennis en inzicht oplevert over de aansluiting van huisvesting en ondersteuning op wat de jongvolwassenen in de Oosterschelderegio nodig hebben. Dat moet bijdragen aan het ontwikkelen van oplossingen in de praktijk, die effectief bijdragen aan het verminderen van de problematiek. De centrale vraag van deze inventarisatie is:

Hoe kan de mismatch tussen de behoefte van jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting en andere levensgebieden en het voorzieningenaanbod worden verkleind?

Jongvolwassenen hebben we vooraf gedefinieerd als personen in de leeftijd van 18 t/m 23 jaar. De problematiek van deze jongvolwassenen is echter vaak al voor hun 18^e levensjaar ontstaan en hangt soms zelfs nauw samen met de overgang naar volwassenheid. Daar is in deze inventarisatie ook nadrukkelijk oog voor.

De onderliggende deelvragen in deze inventarisatie zijn:

1. *Met welke problematiek hebben deze jongvolwassenen te maken en wat is hun hulpvraag en huisvestingsbehoefte?*
2. *Krijgen jongvolwassenen in de Oosterschelderegio de hulp die ze nodig hebben?*
3. *Wat kan er worden verbeterd, zodat de ondersteuning in de Oosterschelderegio beter aansluit bij wat jongvolwassenen nodig hebben?*

2.2. Onderzoeksmodel

Het Leger des Heils W&G ZWN heeft eerder met de GGD West-Brabant een onderzoek uitgevoerd naar de risicoprofielen van kwetsbare burgers in Roosendaal. Voor dat onderzoek is een eenvoudig model ontwikkeld dat laat zien welke elementen van vraag en aanbod relevant zijn voor het in kaart brengen van mismatches. Dat model is gebruikt om de inventarisatie vorm te geven en als bijlage toegevoegd.

2.3. Netwerkinventarisatie en selectie

Er is gestart met het inventariseren van alle bij de problematiek betrokken ketenpartners. We hebben de ketenpartners gecategoriseerd naar sector. In bijlage 2 is het de uitkomst van deze netwerkinventarisatie opgenomen.

Gelet op het beperkte tijdsbestek was het niet mogelijk om alle betrokken ketenpartners de vragenlijst voor te leggen. Er is daarom een selectie gemaakt van de verschillende organisaties, waarbij het uitgangspunt was dat er tenminste uit elke sector een relevante ketenpartner werd betrokken:

Juvent (Jeugdhulp)
Veiligheidshuis Zeeland (Veiligheid)
Politie (Veiligheid)
Leger des Heils W&G ZWN (Opvang)
Reclassering Nederland (Justitie)
GGD Zeeland ((O)GGZ, gezondheidszorg)
Gemeente Goes (gemeenten)
RBL Oosterschelderegio (Onderwijs)

RWS (Volkshuisvesting)
Arduin (Gehandicaptenzorg)
Scalda (Onderwijs)
SMWO (Maatschappelijk werk)

2.4. Vragenlijsten

Om de betrokken organisaties te helpen bij het aanleveren van gegevens is een vragenlijst ontwikkeld. Om de vragenlijst te maken is, op basis van het eerder genoemde onderzoeksmodel, een analyse gemaakt van de benodigde gegevens. De vragenlijst is vooraf afgestemd met het Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio. Daarnaast is een vragenlijst ontwikkeld voor de interviews met de jongvolwassenen zélf. De beide vragenlijsten zijn als bijlage toegevoegd aan dit rapport.

De vragenlijsten zijn door verschillende medewerkers van het Leger des Heils ZWN uitgezet bij de verschillende organisaties. In een aantal gevallen is er sprake geweest van een interview. Sommige organisaties hebben niet de vragenlijst ingevuld, maar wel antwoord gegeven op de verschillende vragen. Eén organisatie heeft niet meegewerkt aan de inventarisatie.

Voor deze inventarisatie zijn ook zes jongvolwassenen uit de Oosterschelderegio geïnterviewd, die zelf problemen hebben (gehad) op het gebied van huisvesting en meerdere andere levensgebieden. De leeftijden zijn 23, 23, 28, 20, 17 en 22. Het betreft drie vrouwen en drie mannen.

De gegevens uit de analyse zijn door een multidisciplinair team van het Leger des Heils geanalyseerd. Welke antwoorden lijken op elkaar en komen veel terug, wat zouden onderliggende oorzaken kunnen zijn? Daarnaast is bij deze analyse ook gebruik gemaakt van bestaand materiaal. De gebruikte documenten zijn opgenomen in de bronnenlijst.

3. Om wie gaat het?

3.1. Algemeen

Alle professionals die het vragenformulier hebben ingevuld, geven aan de problematiek van jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting te herkennen in de Oosterschelderegio. Het valt op dat professionals veel signaleren en dat ze het tegelijkertijd soms lastig vinden dit te adresseren. Eén van de redenen is dat het niet om een homogene groep jongeren gaat en er geen makkelijke oplossing voor handen is. Het gaat vaak om jongeren met problemen op meerdere leefgebieden.

Hoewel elk verhaal uniek is, komen sommige patronen wel vaak terug in de verschillende verhalen (zoals hiernaast weergegeven) van de geïnterviewde jongvolwassenen. Zo zijn ze allemaal afkomstig uit kwetsbare en/of gebroken gezinnen, er was er vaak sprake van veel conflicten tussen ouders. Waar jongvolwassenen vaak behoefte hebben aan ondersteunende ouders, ervaren zij vaak dat ze er alleen voor staan in een beslissende fase (relaties, werk, opleiding) van hun leven. Daarnaast wordt vaak aangegeven dat ze achteraf zien dat ze verkeerde keuzes hebben gemaakt, bijvoorbeeld door bij een vriendje in te trekken, te stoppen met een opleiding, etc. Een ander opvallend patroon is dat ze als gevolg van hun problemen vaak zijn 'verhuisd'. Daar volgt later een voorbeeld van. Daarnaast geven ook de meeste jongvolwassenen aan dat het belangrijk is dat er echt iemand naar hen luistert. Sommigen geven aan dit gemist te hebben, anderen geven juist aan dat wél ervaren te hebben en dat dat belangrijk is geweest voor hen.

Wat daarnaast in het algemeen een belangrijk aspect is van de problematiek van deze jongeren/jongvolwassenen zijn leeftijdsspecifieke factoren. Denk hierbij aan het ontwikkelen van een eigen identiteit, keuzes maken gericht op de korte termijn, beïnvloedbaar zijn en de hoge druk om 'erbij' te horen.

3.2. Omvang

In de inventarisatie is gevraagd aan hoeveel jongvolwassenen de organisatie ondersteuning heeft geboden, hoeveel daarvan problemen hadden op het gebied van huisvesting en hoeveel daarvan niet geholpen konden worden. De omvang van de groep jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting is lastig in beeld te brengen. De gegevens van de verschillende organisaties zijn lastig onderling vergelijkbaar en bovendien is de uitvraag te beperkt geweest voor een compleet beeld. Daarnaast heeft lang niet elke organisatie op dusdanige wijze geregistreerd dat achteraf antwoord kan worden gegeven op vragen over de omvang van deze specifieke groep. Toch denken we dat de kwantitatieve gegevens een indicatie geven van de omvang van de problematiek. We hebben daarom alle aangeleverde gegevens verwerkt in onderstaande tabel.

Een jongvolwassene uit de Oosterschelderegio:

Alex (niet zijn echte naam) is een jonge knul van 20 jaar die niet tevreden is over zichzelf. Hij baalt dat hij op zijn 20ste nog steeds geen diploma op zak heeft. Hij heeft schulden en er ligt loonbeslag op zijn stagevergoeding. Hij woont ergens tussen zijn vriendin en zijn ouders.

Het grootste verlies wat hij heeft geleden is het verlies van ouderlijk thuis. Zijn ouders bleken de boel niet op orde te hebben en zijn vanwege financiële problemen uit hun huis gezet. Alex was hier niet op voorbereid, zijn vader blijkbaar ook niet, en daardoor heeft het enorme gevolgen voor zijn studieverloop en toekomst gehad. Alex was van de ene op de andere dag dakloos. Hij heeft zijn gitaar meegenomen en wat kleding en is vertrokken. De rest van zijn eigendommen is hij kwijt geraakt.

Het vertrouwen in zijn ouders is Alex hierdoor kwijt geraakt. Zijn moeder heeft een drankprobleem, zijn vader heeft een suïcide poging gedaan. Zijn vader is labiel en heeft volgens Alex eigenlijk hulp nodig. Zijn moeder verstopt alles en is niet eerlijk. Zij is ook de reden van zijn schulden, zegt Alex.. Ze had alle post achtergehouden.

	GGD Zeeland	Leger des Heils	CJG	RBL	Reclassering Nederland	Veiligheidshuis	Scalda	GORS
Voorzieningen	MAB, JGZ, Veilig Thuis	Ambulante begeleiding (10 Toekomst	Alle beschikbare maatwerkvoorzieningen	Begeleiding/monitoring bij verzuim		Procescoördinatie		Thuisbegeleiding, intramurale voorzieningen
Jongvolwassenen geholpen 2016	31 (OSR)	7 (OSR)	+/- 30 (multiprobleem)	1894 jongeren	7 (Zeeland)	8 (OSR)	Ja, geen aantal	9
Jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting	8 (OSR)	4 (OSR)	+/- 25	40 (OSR)	15-25 (Zeeland)	6	Ja, komt veel voor, geen aantal	9
Niet kunnen helpen	1	3	Ja, geen aantal	Ja, geen aantal	7	80% van aanmeldingen	Ja, geen aantal	10

Het totaal aantal genoemde jongvolwassenen met problemen op het gebied van huisvesting is 117. Daarvan konden naar inschatting 40 jongeren niet geholpen worden door de betrokken organisaties. Deze jongvolwassenen zijn soms doorverwezen, maar er is geen goed beeld van waar deze jongvolwassenen nu verblijven en hoe het nu met ze gaat.

Zoals eerder aangegeven, deze kwantitatieve gegevens zijn een indicatie voor de omvang van de problematiek. Een aantal zaken moet daarbij in ogenschouw worden genomen:

Het gaat om jongvolwassenen met problemen op meerdere levensgebieden. Dat betekent dat mogelijk meerdere organisaties betrokken zijn bij één jongere. Er zit daardoor waarschijnlijk overlap in de aangeleverde gegevens. Anderzijds is het aantal organisaties dat heeft deelgenomen aan de inventarisatie nog beperkt. Het aantal jongvolwassenen dat tussen wal en schip raakt, is daarom naar verwachting groter.

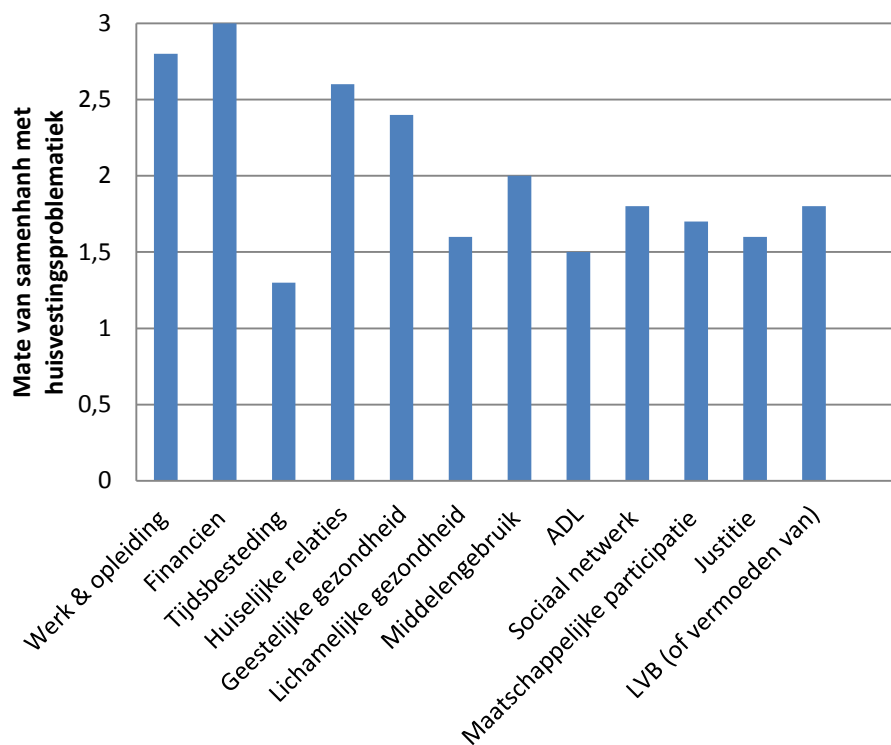
Alle betrokken organisaties en professionals geven aan dat er jongvolwassenen met problematiek op het gebied van huisvesting een beroep op hen hebben gedaan die ze niet konden helpen. Hoewel de omvang van deze groep uit de inventarisatie beperkt lijkt, zijn we daarmee wel precies de jongvolwassenen op het spoor waar deze inventarisatie zich op richt. De eerste conclusie uit deze gegevens is dus dat deze 'groep' ook in de Oosterschelderegio bestaat.

Misschien nog belangrijker dan de specifieke aantallen over een bepaald tijdvak, is dat uit de inventarisatie blijkt dat veel professionals aangeven dat het gaat om structurele problematiek die zich al jaren voordoet. Daarmee vormen de in de tabel genoemde aantallen over enkele jaren een substantiële groep.

3.3. Relatie met andere levensgebieden

Vaak wordt aangegeven (ook in dit rapport) dat het gaat om jongeren met problemen op meerdere levensgebieden. Dat is nogal een abstracte omschrijving van de problemen die jongvolwassenen ervaren. In de inventarisatie hebben we geprobeerd in beeld te brengen om welke levensgebieden het dan vaak gaat en wat de concrete problemen dan zijn die jongvolwassenen ervaren.

Aan de deelnemers is gevraagd om aan te geven in welke mate de problematiek op het gebied van huisvesting samenhangt met problematiek op andere levensgebieden. Deze informatie heeft betrekking op de eerder in de vragenlijst genoemde aantallen geholpen jongvolwassenen in de Oosterschelderegio. De uitkomsten zijn gecategoriseerd in weinig (1), regelmatig (2) en vaak (3). Onderstaande grafiek geeft het totaal van de uitkomsten weer.

Uit bovenstaande diagram blijkt dat van een aantal levensgebieden vaak wordt genoemd dat ze samenhangen met problematiek op het gebied van huisvesting. We kiezen ervoor de drie belangrijkste hieronder verder uit te werken: financiën, werk & opleiding en huiselijke relaties. We beschrijven de problematiek zoals deze in de inventarisatie naar voren komt en vullen het aan met bestaande rapporten.

a. Werk, opleiding en inkomen

In het leven van jongvolwassenen zijn de leefgebieden financiën en werk en opleiding vaak nauw met elkaar verweven. In onderstaande passage uit het rapport *'Met 18 jaar ben je (niet) volwassen'* van de Inspectie SZW (2017) staat dat duidelijk beschreven:

Vanaf 18 jaar is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn inkomen. Jongeren hebben drie opties om inkomen te genereren: werk, studiefinanciering of een uitkering. Aan alle drie de opties zitten haken en ogen. Werk is lastig voor deze jongeren omdat zij vaak niet over een startkwalificatie beschikken.

Zonder extra ondersteuning lukt het de jongeren daarom in veel gevallen niet om werk te vinden. Studiefinanciering kan een goede oplossing zijn indien de jongere in staat is tot het volgen van een opleiding. Is dit niet het geval dan loopt de jongere het risico een studieschuld op te lopen. Jongeren hebben zelden recht op een WW-uitkering omdat zij niet voldoen aan de weken-eis. Een bijstandsuitkering is vaak niet toereikend, gezien het lage bedrag waarop een jongere tussen de 18 en 20 jaar recht heeft. Er geldt bovendien een vier weken wachttijd voor het aanvragen van een bijstandsuitkering. In die weken zijn er wel kosten maar geen inkomsten.

Jongeren die te maken hebben met jeugdhulp zitten veelal op het VSO, PrO of mbo1. Ook op hun 18e verjaardag beschikken de jongvolwassenen vaak niet over een startkwalificatie waardoor het lastig is om werk te vinden.

Professional: "Soms zijn jongeren dusdanig overbelast, dat ze hun leven en school, niet georganiseerd krijgen."

Vanaf de 18^e verjaardag krijgt een jongvolwassene te maken met allerlei nieuwe verantwoordelijkheden op financieel gebied. Ze moeten zelf hun huur, zorgverzekering en studiekosten betalen. Uit de inventarisatie en de interviews komt naar voren dat veel jongvolwassenen hier nog onvoldoende vaardigheden voor hebben. Daarnaast is hun inkomen vaak onvoldoende om al deze kosten, samen met andere uitgaven zoals kosten voor een smartphone en uitgaan, te kunnen dragen.

Leer- en kwalificatieplicht

Jongeren zijn leerplichtig tot 16 jaar en tot hun 18e jaar kwalificatieplichtig. De kwalificatieplicht houdt in dat jongeren tot de leeftijd van 18 jaar onderwijs moeten volgen als zij nog geen startkwalificatie hebben behaald. Leerplicht volgt de jongeren tot 18 jaar. De Regionale Meld en Coördinatie punten (RMC) houden jongvolwassenen die geen start kwalificatie hebben in beeld van hun 18e tot hun 23^e verjaardag. Leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO), Praktijkonderwijs (PrO) zijn niet kwalificatieplichtig.

De hoogte van een bijstandsuitkering van een alleenstaande van 18, 19 of 20 jaar is € 237,16. Ook het minimum jeugdloon (€ 743 bruto) is vaak niet voldoende om van rond te komen. In 2015 is door onderzoeksbureau Panteia uitgebreid onderzoek gedaan naar jongvolwassenen en schulden. Dit betreft een landelijk onderzoek, niet specifiek voor de Oosterschelderegio. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat problematische schulden vaak voortkomen uit een laag inkomen en gebrekkig financieel inzicht in combinatie met:

- het eigen gedrag (gericht op korte termijn, impulsaankopen)
- het onderschatten van de studieschuld;
- life-events die leiden tot schulden;
- verschillende problemen tegelijkertijd

Dat jongeren en jongvolwassenen hun opleiding niet (goed) voltooien, wordt in deze inventarisatie niet aangegeven als oorzaak, maar als gevolg gezien van hun problemen thuis en met huisvesting en financiën. Dat werk & opleiding als levensgebied wordt genoemd, betekent dat het onderwijs en leerlingenbegeleiding een zeer belangrijke signalerende functie heeft.

b. Huiselijke relaties

Dat vaak wordt aangegeven dat (slechte) huiselijke relaties samenhangen met de huisvestingsproblematiek, duidt erop dat ook in de Oosterschelderegio de jongeren uit de jeugdhulp een belangrijke risicogroep vormen. De samenhang met huisvestingsproblematiek is dan vaak dat er thuis veel ruzies zijn en de jongere het ouderlijk huis al dan niet gedwongen vroeg

Professional: 'De meeste jongeren hebben thuis ook niet het goede voorbeeld gekregen en gaan totaal onvoorbereid hun eigen leven leiden.'

verlaat. Dit komt ook terug in de interviews met de jongvolwassenen zelf. Een thuissituatie met veel conflicten en agressie komt in vrijwel elk verhaal terug. Een gevolg daarvan is dat kinderen meeverhuizen met een ouder (vaak de moeder) bij scheiding of uit huis worden geplaatst. Wat volgt zijn vaak veel verhuizingen. Een voorbeeld daarvan is dat één van de jongvolwassenen als kind verhuisde naar een familielid (omdat haar moeder overleed), en vanwege mishandeling aldaar vervolgens uit huis werd geplaatst naar een ander familielid. Daarna is ze in de crisisopvang terechtgekomen en vanuit de crisisopvang is ze bij een vriendin gaan wonen. Daar heeft ze twee maanden gewoond, waarna ze in de jongerenopvang in Breda terecht kon. Van daaruit is ze in een pleeggezin geplaatst. Na haar 18^e is ze in een begeleid wonen project gaan wonen. Ze kreeg een vriend en is bij hem ingetrokken. Dat is niet goed gegaan, waardoor ze nu op zichzelf woont. Deze jongvolwassene is dus negen keer verhuisd.

Een ander gevolg is dat jongvolwassenen van huis uit vaak niet het goede voorbeeld hebben gekregen en ondersteund worden bij allerlei praktische zaken die geregeld moeten worden. Het ontbreekt jongvolwassenen dan vaak ook aan praktische vaardigheden, zo wordt door een professional in de inventarisatie aangegeven. Uit het eerder genoemde onderzoek van Panteia blijkt ook dat er een verband bestaat tussen het ontbreken van een goede financiële opvoeding en schulden die jongvolwassenen maken.

Licht verstandelijke beperking

Jongeren met een licht verstandelijke beperking zijn jongeren met een IQ tussen de 50 en 85 en met een beperkt sociaal aanpassingsvermogen. We hebben specifiek geïnventariseerd of ook LVB onderdeel is van de problematiek onder jongvolwassenen in de Oosterschelderegio. Dat blijkt het geval te zijn, wat overigens niet alleen vanuit de VG-sector wordt aangegeven. Met name over de groep waarbij wel een vermoeden is van LVB, maar dat niet is gediagnosticeerd, zijn zorgen.

3.4. Dromen

We hebben in de gesprekken met de jongvolwassenen niet alleen gevraagd wat ze is overkomen. We hebben hen ook gevraagd waar ze van dromen. De antwoorden laten zien dat ze ondanks hun problemen en de verkeerde keuzes die ze hebben gemaakt, eigenlijk gewoon dromen van een rustig leven: huisje, boompje, beestje. Maar ook klinkt in de dromen iets door van de problemen die ervaren (hebben), soms heeft dat zelfs nog de overhand.

“Ik droom ervan dat ik gelukkig wordt met mijn vriendin en dat het rustig wordt in mijn hoofd. Ik hoop dat ik over twee maanden af ben van het loonbeslag en dat ik dan een baan vind van 40-uur. Ik ga keihard sparen, zodat ik met mijn vriendin ergens kan gaan wonen. En ik wil proberen om mijn ouders los te laten, want zij zijn een grote zorg voor mij.”

“Nu ik zelf moeder ben, vind ik het moeilijk om te begrijpen wat me allemaal is overkomen. Ik snap niet dat er nooit iemand voor me heeft willen zorgen toen ik klein was. Ik voel me nu vaak alleen. Ik heb geen familie om me heen waarmee ik kan praten over hoe het nu met me gaat.”

“Misschien kan ik andere jongeren helpen om ze wegwijs te maken in de maatschappij. Dan is met mij niet alles voor niks gebeurd. Het zou goed zijn wanneer jongeren die uit instelling komen een buddy hebben, die ze helpt bij al hun problemen. Ik begrijp dat ik vroeger met mijn grote mond mensen van mij afduwde, maar ik neem het mijn begeleiders kwalijk dat ze er niet doorheen hebben geprikt. Ik deed dat niet voor niets. Ze hadden door moeten vragen.”

“Mijn droom is een mooie auto en een mooi huis met een oprit waar die auto op kan staan.”

“Ik wil tevreden leven. Ik heb geen bijzondere wensen en ben blij met het geluk wat op mijn pad komt. Maar de politie wil dat ik zo snel mogelijk uit huis ga en dat ik op zoek ga naar hulp. Ik weet dat het niet lukt zonder hulp, maar het is tegen mijn zin. Als ik er aan denk zal ik mij gaan aanmelden.”

4. Mismatches en verbeteringsuggesties

4.1. Algemeen

In het vorige hoofdstuk is uitgewerkt welke problematiek jongvolwassenen ervaren. Alle deelnemers geven aan dat er jongvolwassenen zijn met problemen op het gebied van huisvesting, die niet goed geholpen kunnen worden (door henzelf of door anderen). In de inventarisatie is vervolgens gevraagd waardoor jongvolwassenen niet altijd goed geholpen (kunnen) worden in de Oosterschelderegio en welke mogelijkheden tot verbetering ze zien. In dit hoofdstuk geven we de uitkomsten daarvan weer. Ook worden de interviews met jongvolwassenen en landelijke onderzoeken gebruikt, waar dit relevant is. We doen dat aan de hand van mismatches tussen aan de ene kant de behoefte van de jongvolwassenen en aan de andere kant de beschikbaarheid, toegang, kwaliteit en onderlinge samenhang van voorzieningen. Per mismatch beschrijven we welke verbetervoorstellen er zijn gedaan.

Soms is niet duidelijk of een mismatch een feitelijke mismatch of gepercipieerde mismatch is (als professionals elkaar tegenspreken). Echter, een door professionals ervaren mismatch is ook een knelpunt. Voor de uiteindelijk te kiezen oplossing is het wel belangrijk of het gaat om een werkelijke mismatch, of een ervaren mismatch. In het eerste geval kan een nieuwe voorziening een oplossing zijn, in het tweede geval kan een procesverbetering of betere communicatie een oplossing zijn. We geven de mismatches hier weer zoals ze in de inventarisatie naar voren zijn gekomen.

De verbeteringsuggesties zijn afkomstig uit de inventarisatie onder de verschillende organisaties. Waar suggesties erg op elkaar lijken, zijn deze gebundeld. Soms zijn de suggesties te verschillend om te samen te voegen. Het effect daarvan is dat niet alle suggesties tegelijkertijd uitvoerbaar zijn.

4.2. Mismatches beschikbaarheid voorzieningen

1. Woningaanbod versus woonbehoefte i.c.m. zeer beperkt inkomen

Er wordt door meerdere professionals aangegeven dat er een gebrek aan betaalbare woonruimte voor jongvolwassenen, die past binnen hun vaak zeer beperkte financiële mogelijkheden. Daarnaast wordt er aangegeven dat er lange wachttijden zijn voor een woning bij de woningcorporatie. De woningcorporatie (RWS) geeft aan zelf aan dat de wachttijden juist meevallen (maximaal 3 maanden). De woningcorporatie heeft ook met diverse zorgpartijen afspraken gemaakt over het leveren van woningen. Daarnaast verloot de woningcorporatie elke week een woning onder jongvolwassenen van 18 – 22 jaar. In 2016 ging het om 64 woningen, 10% van het vrijgekomen bezit van de woningcorporatie. Toch geeft ook de woningcorporatie aan dat de vraag naar woningen voor jongvolwassenen groot is.

De vraag is echter ook de vraag of de jongeren wel allemaal op de wachtlijst staan. Zo zien we dat er bij de geïnterviewde jongvolwassenen sprake is van nogal wat verhuisbewegingen door scheiding van ouders of plaatsing in een pleeggezin of opvanglocatie. Daarnaast kunnen jongvolwassenen pas inschrijven bij de woningcorporatie vanaf 18 jaar, terwijl ze op dat moment of eerder al een woningbehoefte hebben. Het is ook mogelijk dat de aantallen wachtende lijken mee te vallen, maar dat de impact op het leven van de betreffende jongvolwassenen heel groot is. Het gevolg is in ieder geval dat er vaak sprake is van zogenaamd 'bankhoppen', steeds kort verblijven bij familie of vrienden, of afhankelijkheid zijn van particuliere (leegstand)verhuurders.

Verbetersuggesties:

- *Er is discrepantie tussen hoe het aanbod van de woningcorporatie wordt beleefd door professionals die met jongeren werken en de woningcorporatie zelf. Het is belangrijk dat dit wordt onderzocht, zodat er een gezamenlijk beeld ontstaat van het beschikbare woningaanbod in de Oosterschelderegio.*
- *Organiseer en integraal traject op het gebied van wonen en inkomen, zodat een laag inkomen geen reden meer hoeft te zijn om geen (kleine) woning te kunnen huren als jongvolwassene.*
- *Ontwikkel de mogelijkheid dat jongeren zich eerder dan hun 18^e verjaardag kunnen inschrijven bij de woningcorporatie.*
- *Organiseer een platform voor het huisvesten van jongvolwassenen. In zo'n platform kan concrete casuïstiek besproken worden en toeleiding naar de meest passende vorm van huisvesting plaatsvinden.*

2. Onvoldoende capaciteit woonvoorzieningen met begeleiding:

Op verschillende manieren wordt door professionals aangegeven dat er in de Oosterschelderegio gebrek is aan woonvoorzieningen met begeleiding. De voorzieningen die er zijn, zitten vaak vol. Er is dus vaak sprake van een wachtlijst, terwijl er voor deze jongeren geen alternatief als overbrugging beschikbaar is. Dat wordt overigens niet alleen over voorzieningen van andere organisaties gezegd, maar ook over de voorzieningen van de eigen organisatie. Dat voorzieningen vaak vol zitten, kan duiden op onvoldoende capaciteit maar ook op onvoldoende doorstroom.

Daarnaast wordt aangegeven dat er voor specifieke problematiek (forensische zorg, psychiatrie, verslaving, LVB) in de Oosterschelderegio en Zeeland helemaal geen voorzieningen zijn die zich specifiek richten op jongvolwassenen. Er zijn alleen de reguliere voorzieningen waar jongvolwassenen tussen oudere volwassenen terechtkomen (als daar al plaats is). Een professional geeft aan: *'Het is in deze regio dan vaak pappen en nathouden in de hoop dat we uiteindelijk toch kunnen helpen'*. Er zit overigens wel overlap tussen de zojuist genoemde doelgroepen, zo geeft Reclassering Nederland aan dat naar inschatting ongeveer 40% van de genoemde jongvolwassenen met een forensische titel LVB-problematiek heeft. Bijzonder in het oog springen toch wel de jongvolwassenen die vrijkomen uit detentie en zonder forensische titel niet onder reclassering vallen. Het Veiligheidshuis geeft aan dat een aanzienlijk aantal van hen, 80% van de jongvolwassenen zonder huisvesting, niet geholpen kunnen worden door o.a. een gebrek aan een passende voorziening. Deze jongvolwassenen verdwijnen daardoor uit (hun)zicht, waarschijnlijk bij 'vrienden op de bank', en maken zodoende geen (zichtbare) vooruitgang in zelfstandigheid en vervallen makkelijk in oud gedrag. Dit vergroot de kans op recidive.

Verbetersuggesties:

- *Zorg voor voldoende capaciteit van woonvoorzieningen voor de lichte tot middelzware problematiek, die is gericht op doorstroom naar zo zelfstandig mogelijk wonen.*
- *Onderzoek welke mogelijkheden er zijn om (op Zeeuwse schaal?) toch te voorzien in voorzieningen voor jongvolwassenen met specifieke problematiek (forensische zorg, psychiatrie, verslaving, LVB). Verbeter, waar dit niet mogelijk is, samen met aanbieders de aanpak gericht op jongvolwassenen in de bestaande voorzieningen.*

Professional: "Ik droom van een vriendelijke ogende woonvoorziening, met aparte kamers voor de jongeren en een gezamenlijke woonruimte en keuken. Er zou dag- en nacht begeleiding aanwezig moeten zijn, die aandacht heeft voor voeding structuur, dagbesteding en sociale vaardigheden."

3. Inkomensvoorzieningen:

Uit de inventarisatie bleek al dat het leefgebied financiën de sterkste (directe) samenhang heeft met problemen op het gebied van huisvesting. Uit de inventarisatie blijkt ook dat ketenpartners aangeven dat de inkomensvoorzieningen in de Oosterschelderegio voor jongvolwassenen onvoldoende zijn. De hoogte van een bijstandsuitkering van een alleenstaande van 18, 19 of 20 jaar is € 237,16. Van ouders wordt verwacht dat zij dit (kunnen) aanvullen. Er is in bepaalde gevallen bijzondere bijstand mogelijk, tot een bedrag van € 704,00 per maand. Onduidelijk is hoe vaak dit wordt toegepast en hoe toegankelijk deze voorzieningen zijn. Ook het minimum jeugdloon (€ 743 bruto) is vaak niet voldoende om van rond te komen. Het ontbreken van goede inkomensvoorzieningen leidt vaak al snel tot schulden bij jongvolwassenen die verder geen eigen inkomen hebben. Daarnaast wordt aangegeven dat schuldhulpverleningstrajecten vaak niet succesvol zijn en dat het moeilijk is toegang te krijgen tot deze trajecten, vanwege de vaak beperkte verdien capaciteit van de jongvolwassenen.

Verbetersuggesties:

- *Creëer voldoende inkomensvoorzieningen voor jongvolwassenen, met als doel het bekostigen van onderdak, mogelijkheid om opleiding te volgen en voorkomen van schulden. Worden bijvoorbeeld alle mogelijke vormen van bijzondere bijstand voldoende benut voor jongvolwassenen?*
- *Garandeer toegang tot schuldhulp voor elke jongvolwassene en onderzoek de effectiviteit van deze trajecten.*
- *Creëer de mogelijkheid tot een schuldrustperiode voor jongvolwassenen tot 23 jaar. Tot die leeftijd zouden schulden geen belemmering moeten zijn om onderwijs te volgen.*

4.3. Mismatches toegang voorzieningen

4. Versnipperde toegang

De toegang tot de verschillende vormen van ondersteuning wordt door zowel professionals als de jongvolwassenen zelf als versnipperd ervaren. Dit, terwijl we eerder al concludeerden dat veel jongvolwassenen die niet goed geholpen konden worden te weinig praktische vaardigheden hebben om zelf hun weg te vinden. Er wordt verschillende keren aangegeven dat het heel lang duurt voordat jongeren hulp krijgen, dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd en dat er voor 'elk probleem een ander loket is.' Met name de overgang van jeugdhulp naar volwassenhulp (Jeugdwet naar WMO en Participatiewet) kan worden verbeterd. Daarnaast is het van belang dat er bij de toegang voldoende deskundigheid (en fijngevoeligheid) is rondom jongvolwassenen. Hoe worden ze bejegend? Er wordt binnen de WMO vaak uitgegaan van eigen kracht en vraaggerichtheid, terwijl dit niet altijd de aanpak is die past bij jongvolwassenen.

Professional: "Als een jongere zich dan aanmeld bij de gemeente, wordt die teruggestuurd om eerst allerlei randvoorwaarden op orde te brengen. Terwijl dit juist jongeren zijn die je direct moet helpen."

Verbetersuggesties:

- *Creëer voor jongvolwassenen één 'loket' (huiskamer) waar ze met al een vragen terecht kunnen en direct antwoord krijgen. Hier zou een integrale toegang tot de WMO en Participatiewet gecreëerd kunnen worden, zodat er in samenhang gekeken wordt naar wonen, begeleiding en werk & inkomen. (Meerdere voorbeelden dat het heel lang duurt...)*

- *Zorg voor voldoende deskundigheid bij de toegang, zodat er kennis is over de problematiek waar de jongvolwassenen mee te maken hebben en de aanpak aansluit bij hun leefwereld.*

4.4. Mismatches kwaliteit voorzieningen

6. WMO begeleiding niet altijd toereikend

De begeleiding vanuit de WMO kent (met de standaard trajectprijzen) een krappere financiering dan begeleiding die vanuit jeugdhulp kan worden geboden. Dit wordt in de inventarisatie als knelpunt aangedragen. Het verschil tussen de mate waarin begeleiding beschikbaar is voor een jongere binnen het volwassendomein en jeugd domein wordt als te groot ervaren. Juist jongvolwassenen hebben te maken met allerlei life-events, waarbij soms intensieve ondersteuning nodig is. In vergelijking met andere WMO regio's is het tarief, ruim € 600, voor de meest intensieve vorm van begeleiding gering. De naastgelegen WMO-regio Brabantse Wal heeft voor de zwaarste categorie (vanaf 2018) een (4 weken)tarief van ruim € 1400. Ook jongvolwassenen ervaren de effecten van de ambulantisering en afbouw van intramurale zorg (binnen alle domeinen). Ook steeds meer kwetsbare jongvolwassenen zijn daarom aangewezen op zelfstandig wonen, waarbij het dan van belang is dat er intensief kan worden begeleid.

Verbetersuggesties:

- *Creëer binnen de WMO mogelijkheden om (tijdelijk) zeer intensief (en soms specialistisch) te begeleiden. De huidige (2017) arrangementen lijken daar onvoldoende ruimte voor te bieden. Aangenomen wordt dat intensieve ondersteuning rondom de jongvolwassen levensfase later grotere individuele en maatschappelijke problemen en kosten voorkomt.*
- *Laat jongvolwassenen (tot 27 jaar) geen eigen bijdrage betalen voor WMO begeleiding. De eigen bijdrage is een drempel voor jongvolwassenen (die vaak al schulden hebben) om (intensieve) ondersteuning te accepteren. Wegen de inkomsten voor de gemeenten uit deze eigen bijdrage op tegen het effect dat jongvolwassenen zorg mijden?*

7. Te weinig outreachende en praktische hulp

Wat vaak in zowel de inventarisatie onder professionals als de interviews met de jongvolwassenen terugkomt, is dat jongvolwassenen vaak niet om hulp vragen en aangeboden hulp vaak (in eerste instantie) niet aanvaarden. Op de vraag wat er volgens hem anders had moeten, geeft een jongvolwassene als antwoord : *“blijf de jongeren ‘lastig vallen’, blijf in contact. Ze geven soms niet zoveel reactie maar hou vol. Geef ze niet op.”* In de interviews met de jongvolwassenen zelf komt vaak naar voren dat verslechtering van hun situatie voorkomen had kunnen worden als er iemand echt naar hen geluisterd had en naast hen was gaan staan om samen te werken aan hun problemen. Een van de jongvolwassenen die we spraken, verwoordt het zo: *‘Er had iemand moeten zijn op het moment dat ik 17,5 was, die mij een aantal keer per week kwam bezoeken en mij de weg kwam wijzen in de maatschappij. Die mij van de bank jaagde, mijn joint afpakte en mij dwong om werk te gaan zoeken of naar school te gaan. Daarnaast had er iemand bij de gemeente moeten zijn die begreep dat ik tussen de regels viel en dat ik specifieke hulp nodig had. Gewoon iemand die naar mij had willen luisteren in plaats van meteen weg te sturen’.*

Verbetersuggesties

- *Geef de ondersteuning aan jongvolwassenen niet (alleen) vraaggericht vorm, maar (vooral) relatiegericht. Een professional doet de suggestie aan jongvolwassenen een buddy te koppelen, die intensief met de jongere optrekt en samen met hem of haar de problemen*

aanpakt. Dit lijkt aan te sluiten bij het gebrek dat jongvolwassenen kunnen ervaren aan ondersteunende ouders of een ondersteunend sociaal netwerk. Doe wat anders de ouders zouden doen. Dit kan ook in de vorm van vrijwillige buddy's.

- *Analyseer welke professionals in het sociaal domein outreachend (zonder indicatie) kunnen werken voor jongvolwassenen, en dat ook daadwerkelijk doen. Breid zo nodig dit aanbod uit, zodat de toegang tot ondersteuning niet alleen laagdrempelig is, maar dat jongvolwassenen ok proactief kunnen worden opgezocht en er ruimte is om direct de benodigde ondersteuning te bieden die nodig is.*
- *Breid de praktisch hulp aan jongvolwassenen uit. Help ze met het op orde brengen van hun financiën en administratie. Vooral jongvolwassenen die geen beroep kunnen doen op ouders of andere volwassenen in hun omgeving, hebben hier behoefte aan. Dit betreft in ieder geval (potentieel) alle jongeren die uitstromen uit jeugdhulp. Gebruik of ontwikkel hiervoor een praktisch programma, de meeste jongvolwassenen zitten met ongeveer dezelfde vragen.*

7.1. Mismatches Onderlinge samenhang voorzieningen

8. Integraal beleid 18-/18+

Het is bij verschillende mismatches al teruggekomen dat de overgang van jeugdhulp naar WMO en werk en inkomen, vaak niet soepel verloopt. Op beleidsniveau ontbreekt het vaak aan een integrale aanpak van de problematiek rondom jongvolwassenen.

Verbetersuggesties:

- *Maak integraal beleid rondom jongvolwassenen in de Oosterschelderegio met betrekking tot onderwijs, werk & inkomen, wonen en ondersteuning.*
- *Professionals geven aan dat er meer gebruik zou moeten worden gemaakt van de mogelijkheid om verlengde jeugdzorg te bieden tot 23 jaar. Het komt nu in de praktijk vaak voor dat er geen gebruik van wordt gemaakt en de knip in de ondersteuning op het 18^e levensjaar te groot is.*
- *Stel de toekomst van de jongeren en hun leefwereld centraal in het beleid en de begeleiding. Maak met elke jongere in het jeugdhulptraject een toekomstplan m.b.t. onderwijs, werk & inkomen, wonen en ondersteuning.*

9. Ketenregie door gemeenten en praktische samenwerking

Een aantal professionals geeft aan dat de gemeenten de ketenregie onvoldoende vorm geeft. Er is niet één duidelijk platform waar professionals kunnen afstemmen m.b.t. de ondersteuning van jongvolwassenen. Regelmatig wordt aangegeven dat jongvolwassenen nu uit beeld verdwijnen. Als een organisatie een jongvolwassene niet kan helpen, wordt wel vaak doorverwezen. Maar, zo blijkt uit de inventarisatie, organisaties weten vaak niet hoe het de jongvolwassenen na deze doorverwijzing vergaat en of de uiteindelijk de ondersteuning hebben gekregen die ze nodig hebben. Professionals geven aan behoefte hebben aan korte lijnen en regelmatig overleg rondom praktijkcasussen.

Preventie: van signalering naar interventie

Uit de inventarisatie blijkt dat wanneer er problemen worden gesignaleerd het vaak lang duurt voordat er een oplossing is. Er wordt veel gesignaleerd, maar meerdere professionals geven aan

dat hun signalen niet leiden tot effectieve interventie of niet goed weten waar ze terecht kunnen. Als dit al voor professionals geldt, is de verwachting dat dit temeer geldt voor bijvoorbeeld pleegouders (die niet zijn meegenomen in deze inventarisatie).

Verbetersuggestie:

- *Versterk de ketenregie door gemeenten en organiseer een platform jongvolwassenen voor professionals. De bedoeling van dit platform zou zijn om concrete afspraken te maken rondom casussen van jongvolwassenen waar zorgen over zijn (stroomt uit jeugdhulp zonder huisvesting, langdurige schooluitval en hoge schulden, etc.). In de inventarisatie worden voorbeelden genoemd van een netwerkoverleg op Zeeuws-Vlaanderen (multidisciplinair casusoverleg) en Schouwen-Duiveland (ketennetwerk).*
- *Organiseer centraal wachtlijstbeheer. Er zijn veel jongvolwassenen die wachten; wachten op een woning, wachten op een uitkering, wachten op een plek in een voorziening, wachten op een schuldhulpverlening, etc.*

Bijlage 1: Bronnen

Onderzoekscentrum Maatschappelijke zorg UMC St Radboud Nijmegen (2010). Dakloosheid bij jongeren, *Risico's, routes en mogelijkheden tot preventie*

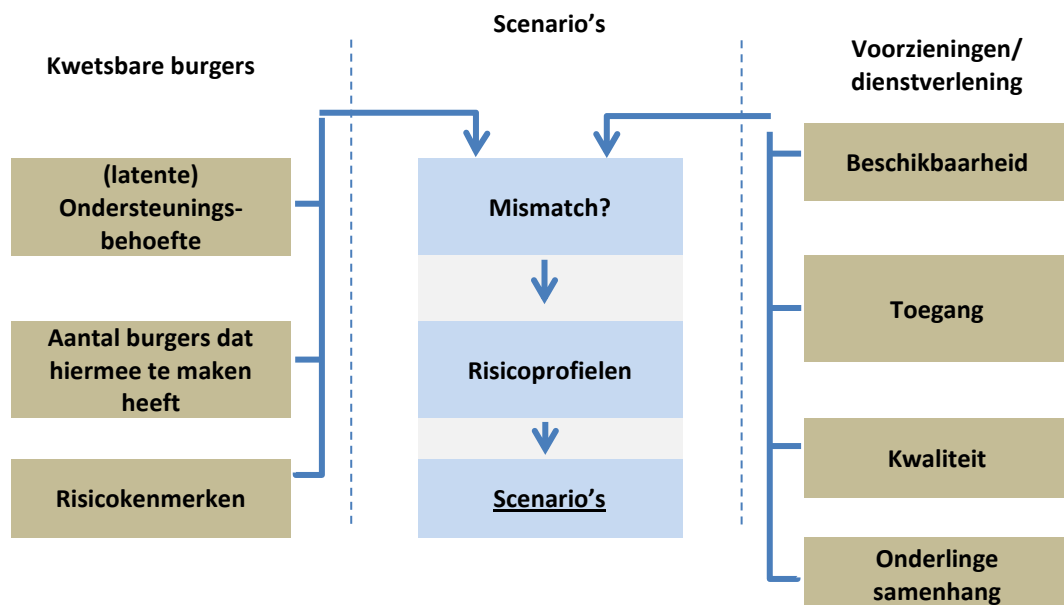
Documentatie rondom praktijkexperimenten 18+/18- in Leeuwarden en Rotterdam

Inspectie SZW (2017). Met 18 jaar ben je (niet) volwassen, *Samenwerken voor continuïteit van de ondersteuning voor 18-plussers en de rol van Werk en Inkomen daarin*

Movisie & Stichting Zwerfjongeren Nederland (2017). Factsheet Zwerfjongeren in Nederland

Nederlands Jeugdinstituut & Vereniging van de Nederlandse Gemeenten (2016). Van 18- naar 18+, *Handreiking voor gemeenten bij de overgang van jeugd naar volwassenheid*

Bijlage 2: Onderzoeksmodel

Toelichting onderzoeksmodel

Onder een mismatch wordt in dit onderzoek verstaan; een situatie waarin een burger niet de hulp krijgt die hij/zij (al niet dan gevraagd) nodig heeft. Deze mismatch kan zowel betrekking hebben op mensen die niet in zorg zijn, als om mensen die wel in zorg zijn (maar niet de passende zorg ontvangen). De oorzaak van deze mismatch tussen 'vraag' en 'aanbod' kan aan beide kanten liggen. Dat blijkt ook uit de manier waarop de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling een definitie geeft voor kwetsbare personen:

'Mensen die op verschillende terreinen ernstige problemen ondervinden, bijvoorbeeld wonen, dagbesteding, contacten, psychische en fysieke gesteldheid en die om redenen samenhangend met de ernst en complexiteit van hun problematiek geen gebruik kunnen, mogen, durven of willen maken van voorzieningen die bedoeld zijn om een of meer van deze problemen te verlichten.'

De mismatch kan oorzaken hebben die te wijten zijn aan de voorzieningen, door gebrek aan beschikbaarheid, kwaliteit, toegankelijkheid of samenhang van publieke voorzieningen en dienstverlening:

- Beschikbaarheid: de voorzieningen om te voorzien in de ondersteuningsbehoefte zijn niet aanwezig of hebben onvoldoende capaciteit om te kunnen voldoen aan de vraag.
- Kwaliteit: de voorzieningen om te voorzien in de ondersteuningsbehoefte zijn wel aanwezig, maar onvoldoende in staat om daadwerkelijk te ondersteunen richting duurzaam herstel en zelfredzaamheid.
- Toegankelijkheid: de voorzieningen om te voorzien in de ondersteuningsbehoefte zijn wel aanwezig, maar onvoldoende toegankelijk (door toegangscriteria, contra-indicaties, hoge eigen bijdrage, onvoldoende informatie, etc.)
- Onderlinge samenhang: voorzieningen die parallel of opeenvolgend ondersteuning bieden aan dezelfde persoon, zijn onvoldoende op elkaar afgestemd waardoor ze elkaars ondersteuning niet positief beïnvloeden.

Bijlage 3: Netwerkinventarisatie

Sector	Organisatie
Opvang	Emergis
	Leger des Heils Korps
	Juvent
	Leger des Heils W&G
	MGB/Sta op Zorg
	Walk-inn
GGZ en verslavingszorg	Emergis
	Indigo
	Prokino
	Coöperatie kleinschalige zorg Zeeland
Justitie en Veiligheid	Veiligheidshuis
	Politie
	Tragel
	Reclassering Nederland
	Leger des Heils J&R
	Penitentiaire Inrichting Middelburg
Gehandicaptenzorg	Arduin
	Gors
	Philadelphia
Jeugdzorg	Juvent
	Juzt
	Intervence
Onderwijs	ROC Zeeland
	Speciaal onderwijs
Volkshuisvesting	RWS
	Zeeuwend
	Stadlander
	R&B Wonen
Inkomen en Werk	Sociale diensten SD en Tholen
	GR de Bevelanden
	UWV
Gemeenten/overig	SMWO
	CJG
	Leerplichtambtenaar
	GGD (Bemoeizorg?)
	Beleidsambtenaren
	RUPS
	Vluchtelingenwerk

Bijlage 4: Vragenlijst professionals

Vragenlijst inventarisatie jongvolwassenen Oosterschelderegio		
Organisatie:	Invullen voor versturen!	
Afdeling:	Invullen voor versturen!	
Ingevuld door:	Naam: Functie: E-mailadres:	
Meer informatie:	Invullen voor versturen!	
Toelichting:	<p>Het Leger des Heils W&G ZWN voert deze inventarisatie uit in opdracht van Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (Thijs Terlouw, t.terlouw@swvo.nl, 0113-242368)</p> <p>We richten ons in deze inventarisatie op jongvolwassenen zonder adequate huisvesting en problemen op meerdere leefgebieden. Als leeftijdscategorie voor jongvolwassenen houden we aan: 18 t/m 23 jaar. Het gaat om jongvolwassenen voor wie huisvesting niet het hoofdprobleem is, maar een gevolg van problematiek op meerdere andere leefgebieden. Het doel van deze inventarisatie is om inzicht te krijgen in de aard en omvang van de problematiek in relatie tot het ondersteuningsaanbod in en voor de Oosterschelderegio.</p> <p>We kunnen ons voorstellen dat u niet alle vragen exact kunt beantwoorden. We vragen u dan bij benadering antwoord te geven. Als dat niet mogelijk is, vragen we u een schatting te geven (dan ook graag aangeven dat het om een schatting gaat).</p> <p>Wat doen we met de gegevens? We presenteren de verzamelde gegevens tijdens een bijeenkomst, waarvoor alle organisaties worden uitgenodigd die hebben deelgenomen aan de inventarisatie.</p> <p>Naast organisaties, gaan we ook in gesprek met jongvolwassenen zelf. Als u daarvoor nog suggesties heeft, dan vernemen we dat graag.</p> <p>Hartelijk dank voor uw medewerking!</p>	
1. Welk voorzieningenaanbod heeft u voor jongvolwassenen uit de Oosterschelderegio en wat is de capaciteit?	Voorziening(en):	Capaciteit 2016:
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
2. Hoeveel jongvolwassenen heeft uw organisatie geholpen in 2016? Kunt u dit uitsplitsen naar de bij vraag 1 genoemde voorzieningen?	Voorziening:	Aantal jongvolwassenen 2016:
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
3. Hoeveel jongvolwassenen hadden problematiek op het gebied van huisvesting en met welke leefgebieden hangt de problematiek op het gebied van huisvesting het meest samen bij de jongvolwassenen die	Aantal jongeren:	
	Leefgebied:	Samenhang/voorbeeld:
	Werk & opleiding	

u geholpen heeft? Kunt u daar een voorbeeld van geven?	Tijdsbesteding	
	Huisvesting	
	Huiselijke relaties	
	Geestelijke gezondheid	
	Lichamelijke gezondheid	
	Middelengebruik	
	ADL	
	Sociaal netwerk	
	Maatschappelijke participatie	
	Justitie	
	LVB (of vermoeden van)	
4. a. Hebben zich in 2016 jongvolwassenen bij u gemeld, die u niet heeft kunnen helpen? b. Zo ja, hoeveel? c. Zo ja, met welke problematiek? d. Waar heeft u deze jongvolwassenen naar doorverwezen?	a.	
	b.	
	c.	
	d.	
5. a. Zijn er jongvolwassenen die bij u cliënt waren en door het ontbreken van adequate huisvesting niet konden door/uitstromen, hoewel op basis van hun problematiek nodig en wenselijk is? b. Zo ja, wat waren de oorzaken en hoe vaak kwam dat voor?	a.	
	b.	
6. a. Waarom kunnen jongvolwassenen met multiproblematiek nu niet altijd goed geholpen worden? b. Wat is er volgens u nodig om de ketenaanpak rond jongvolwassenen met multiproblematiek in de Oosterschelderegio te versterken?		
7. U mag dromen, zonder beperkingen. Wat is dan uw grootste wens?		
Gebruik deze ruimte als u nog iets mee wil geven wat u niet kwijt kon bij een van de vragen.		

Bijlage 5: vragenlijst jongvolwassenen

Vragenlijst

Vraag	Antwoord
Wie ben je?	
Wat is je overkomen?	
Heb je contact gehad met instanties in de Oosterschelderegio (kennen ze mogelijk niet, beter: Goes en omstreken) en hebben ze je verder geholpen of niet? Doorvragen: hoe dan?	
Wat is je droom voor je eigen toekomst?	
Welke hulp heb je daarbij nodig?	